

## Monoton și previzibil

Plecat din România din 1978, regizorul Petre Bokor s-a întors la Cluj, orașul său natal, să pună în scenă la teatrul de care se leagă primele sale amintiri spectacologice, din copilărie, Teatrul Maghiar de Stat. Spectacolul pe care ni-l propune, la acest sfârșit de stagiune, e piesa autoarei nord-americe Timberlake Wertenbaker *Cine are nevoie de teatru?* – titlu original: *Our Country's Good* (*Pentru binele țării noastre*) – a cărei premieră absolută a avut loc la Londra, în 1988, la Royal Court Theatre, în regia lui Max Stafford, iar pentru publicul român, la Teatrul Național din București, în octombrie 1990, în regia lui Andrei Șerban.

Petre Bokor se află la a treia versiune: prima, în 1990 în Australia; a doua la Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău, în 1997. Povestea se întemeiază pe fapte autentice: în 1787, douăsprezece corăbii engleze debarcă, spre a coloniza în Australia, deportați englezi – escroci, târfe și hoți. Tânărul căpitan de marină Ralph Clark pregătește și regizează pentru o unică reprezentație, cu ocazia zilei de naștere a regelui englez George II, spectacolul cu piesa *Ofițerul recruta* de George Farquhar, urmărind a-i face pe deținuți să suporte mai ușor viața în colonie. Aceste evenimente reprezintă baza romanului lui Thomas Keneally (*The Playmaker*) și a piesei lui Timberlake Wertenbaker, *Cine are nevoie de teatru?*. Confruntările dintre Arthur Phillip, căpitan, și Robbie Ross, maior al marinei, devin pretexte de regândire a raporturilor artei cu societatea și,

implicit, a importanței teatrului în viața socială. Răspunsul la întrebarea din titlu îl dă Arthur Phillip: „teatrul e o expresie ce mobilizează omul și are un caracter social atât de profund, încât valoarea sa constă tocmai în aceasta”. Într-un cuvânt, puterea regeneratoare a teatrului sau cum așa de frumos a definit-o Andrei Șerban: „teatrul ca artă merită să înnobileze omul și să-i înlănească posibilitatea comunicării cu semenii săi”.

Ca și piesa, spectacolul e construit pe alternanța distinctă a acțiunii în spații diferite. Soluția scenografică găsită de Labancz Klára e simplă și poate cea mai apropiată de spiritul piesei, după cum declară și regizorul. Construit din lemn, decorul reprezintă o platformă de joc înconjurată de un gard-zid de cetate, tot de lemn. Din gardul sau zidul cetății, pe măsura desfășurării acțiunii, se desprind: un birou (se restrânge într-un spațiu intim) sau este sugerată o barcă ș.a. Decorul, ca și eclerajul frumos decupat, moment de moment, scenă de scenă, creează atmosfera spectacolului.

O atmosferă care te duce cu gândul treizeci de ani înapoi. Pentru că scenele se succed monoton și previzibil, regizorul nereușind să surprindă așteptarea publicului. Senzația de desuet, de *déjà-vu* vine din momente care trenează (vezi scena coșmarului lui *Harry*) sau altele lipsite de strălucirea pe care ar impune-o tensiunea dramatică (vezi Cazul Liz Morden – în așteptarea execuției). Jocul e susținut de o distribuție de unde nu lipsesc marile nume ale trupei care, împreună cu mai tinerii actori, susțin cu profesionalism



Foto: Makara Lehel

**Orbán Atilla, Hatházi András, Nagy Dezső, Csíky András și Jancsó Miklós în *CINE ARE NEVOIE DE TEATRU?***

spectacolul. Cu profesionalism, dar fără acele momente de vârf ce dau strălucirea și savoarea unei piese – pentru că ele lipsesc din construcția regizorală.

Ar fi nedrept să nu-i remarcăm pe: cinicul antipatic *Robbie Ross*–Boér Ferenc, prezență de forță în spectacol; *Arthur Phillip*, umanistul clarvăzător în prestața lui Csíky András; comicul debordant *Robert Sideway*–Kardos M. Róbert; trecerile de la ezitare, fragilitate la forță ale lui *Mary Brenham*–Kali Andrea; „pata de culoare”, negrul *César*–Dimény Áron; și, nu în ultimul rând, *Dabby Bryant*–Borbáth Júlia, directă și cinică, susținând momentele comice ale spectacolului pe care le alternează cu momente de sensibilitate (dorul de artă al personajului) fără să alunece în patetism.

#### **Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca:**

*Mizantropul* de Molière. Regia artistică: Tompa Gábor. Decor și costume: Dobre-Kóthay Judith. Cu: Bogdán Zsolt, Kardos M. Róbert, Bács Miklós, Keresztes Attila, Gajzágó Zsuzsa, Kali Andrea, Varga Csilla, Dimény Áron, Orbán Attila, Bandi András Zsolt, Salat Lehel, Nagy Dezső. Data premierei: 3 mai 2000.

*Cine are nevoie de teatru?* de Timberlake Wertenbaker. Traducerea versiunii scenice: Jánosházy György. Regia artistică: Petre Bokor. Decor și costume: Labancz Klára. Mișcare scenică: András Lóránd. Asistent regie artistică: Dimény Áron. Dramaturg: Kelemen Kinga. Cu: Csíky András, Boér Ferenc, Jancsó Miklós, Szabó Jenő, Bandi András Zsolt, Nagy Dezső, Hatházi András, Orbán Attila, Madarász Loránd, Dimény Áron, Salat Lehel, Kardos M. Róbert, Laczkó V. Róbert, Kali Andrea, Borbáth Júlia, Csutak Réka, Laczó Júlia, Ambrus Emese. Data premierei: 3 iunie 2000.